

TRANSITION

Transition Promotion Program

Інформаційний огляд

ТАЙМЕР ЗВОРОТНОГО ВІДЛІКУ: ДІТИ Й ВІЙНА

24.05-23.06

: 1 2 0 :

ДНІВ

: 2 8 8 0 :

ГОДИН

: 1 7 2 8 0 0 :

СЕКУНД

Інформаційний огляд

Таймер зворотного відліку: діти й війна
24.05-23.06

Верстка й дизайн: Максим Афанасьєв

Інформаційний огляд «Таймер зворотного відліку: діти й війна (24.05-24.06 2022р.)» підготовлено Центром громадянської просвіти «Альменда» у межах проєкту «Хроніки зруйнованого дитинства». Проєкт реалізується за фінансової підтримки Міністерства закордонних справ Чеської Республіки в рамках Transition Promotion Program.

Погляди, викладені у цьому матеріалі, належать авторам і не відображають офіційну позицію МЗС Чеської Республіки.

TRANSITION
Transition Promotion Program

Центр громадянської просвіти «Альменда» (ЦГП «Альменда») – громадська організація, зареєстрована в Ялті 2011 року. До 2014 року пріоритетним напрямком діяльності організації була просвіта в сфері прав людини. В 2014 році через окупацію Криму організація змушена була переїхати до Києва. На сьогодні пріоритетними напрямками діяльності організації є забезпечення систематичного збору точної, своєчасної, перевіреної інформації про brutальні порушення, вчинених щодо дітей в ситуаціях збройного конфлікту

Для підготовки моніторингових звітів ЦГП «Альменда» керується принципами об'єктивності, достовірності та своєчасності.

Детальніше про Центр громадянської просвіти «Альменда»:
<http://almenda.org>

Контакти для зауважень і пропозицій
Електронна пошта: almenda.ngo@gmail.com

ЗМІСТ

ВСТУП	4
- Вбивства та каліцтва дітей	6
- Вербування і використання дітей	14
- Зґвалтування та інші форми сексуального насильства над дітьми	16
- Викрадення дітей	18
- Напади на школи, лікарні та захищених осіб, які пов'язані з ними	22
- Відмова у доступі до гуманітарної допомоги	28

ВСТУП

Збігло чотири місяця з початку повномасштабної війни в Україні. Мільйони українських дітей дорослішають в умовах російсько-української війни, отримуючи довічно статус дітей війни й глибокі травми на все життя. Дітей продовжують вбивати й ранити, вони відчують спеку чи холод підвалів, вони бачать смерть рідних і зруйновані житлові будинки, дитячі садки та школи, вони зрозуміли, що таке втеча, самотність і сирітство.

Аби жодне порушення прав дитини в умовах війни не лишилося непокараним, необхідна кропітка робота з фіксування цих фактів. Від початку повномасштабного вторгнення правоохоронні органи України, правоохоронні органи інших держав, органи міжнародних організацій, міжнародні неурядові організації, перш за все, правозахисні та українські правозахисні організації, адвокати долучилися до документування воєнних злочинів.

Елементами документування є збір і фіксація інформаційних сповіщень, аналіз повідомлень у соцмережах та інших інформаційних ресурсах.

У цьому огляді ми пропонуємо короткий опис подій четвертого місяця війни, що унаочнюють шість вагомих порушень, які торкаються дітей в умовах російсько-українського збройного конфлікту.

Методологія інформаційного огляду заснована на збиранні, аналізі та фіксації цифрової інформації та медіа-матеріалів, що є у відкритому доступі, а також на аналізі статистики й даних з офіційних державних джерел Офісу Генерального прокурора, Міністерства освіти та науки України, Міністерства з питань реінтеграції окупованих територій України, Уповноваженого Верховної Ради з прав людини, обласних військових адміністрацій.

Основні міжнародно-правові акти, якими керувалися для визначення порушень і які є підґрунтям для захисту дітей у ситуаціях збройного конфлікту:

- Конвенція ООН про права дитини

- Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо участі дітей у збройних конфліктах
- Женевські конвенції про захист жертв війни
- Додаткові протоколи до Женевських конвенцій
- Конвенція міжнародної організації праці №182 про заборону та негайні заходи щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці
- Римський статут Міжнародного кримінального суду та низка Резолюцій Ради Безпеки ООН, серед яких 1261 (1999), 1314 (2000), 1460 (2003), 1539 (2004), 1612 (2005), 1882 (2009), 1998 (2011) та 2225 (2015)
- Декларації про безпеку шкіл ЮНІСЕФ

Структура інформаційного огляду побудована відповідно до [шести серйозних порушень](#)¹ проти дітей під час збройних конфліктів, які є предметом [Щорічної доповіді](#) Генерального секретаря ООН «Діти та збройний конфлікт» і [Щорічної доповіді](#) Спеціального представника Генерального секретаря у справах дітей і збройних конфліктів. А саме:

- вбивства та каліцтва дітей;
- вербування і використання дітей;
- зґвалтування та інші форми сексуального насильства над дітьми;
- викрадення дітей;
- напади на школи, лікарні та захищених осіб, які пов'язані з ними;
- відмова у доступі до гуманітарної допомоги.

1

[джерело](#)

ВБИВСТВА ТА КАЛІЦТВА ДІТЕЙ

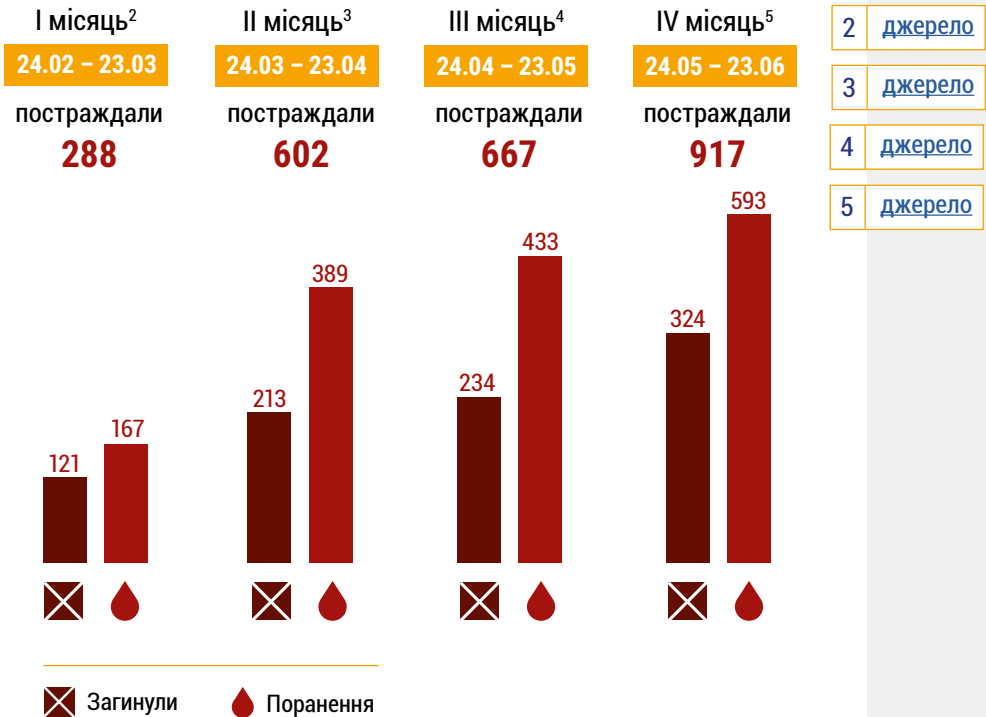

Залежно від обставин вчинення, вбивства й каліцтва дітей можуть бути кваліфіковані як різні воєнні злочини, визначені статтею 8 Римського статуту Міжнародного кримінального суду. Можемо говорити про:

- умисне вбивство (*i, а, частина 2 статті 8*).
- умисне заподіяння сильних страждань або серйозних тілесних ушкоджень чи шкоди здоров'ю (*iii, а, частина 2 статті 8*);
- умисний напад на цивільне населення (*i, b, частина 2 статті 8*).
- умисний напад на цивільні об'єкти (*ii, b, частина 2 статті 8*).
- напад на незахищені й такі, що не є військовими цілями, міста, села, будівлі або їх обстріл із застосуванням будь-яких засобів (*v, b, частина 2 статті 8*).
- умисний напад на будівлі, призначені для потреб релігії, освіти, мистецтва, науки, шпиталі (*ix, b, частина 2 статті 8*);
- застосування зброї, боєприпасів, техніки й методів невибіркової дії (*xx, b, частина 2 статті 8*);
- тощо.

Водночас частину епізодів убивств можна кваліфіковано за пунктами *a i b частини 1 статті 7* Римського статуту Міжнародного кримінального суду, а саме вбивство й винищення як форми злочинів проти людяності.

Кількість постраждалих дітей станом на 23.06.2022 року

- 2 [джерело](#)
- 3 [джерело](#)
- 4 [джерело](#)
- 5 [джерело](#)

Сумна статистика воєнних злочинів проти дітей засвідчує, що серед шести вагомих порушень, що торкаються дітей, вбивство й каліцтво посідають перші місця.

Серед областей України станом на 23.06 найбільш небезпечними, за інформацією Офісу Генерального прокурора України, є Харківська, Донецька й Луганська області. В областях, де воєнні дії припинилися, статистика залишається незмінною.

НЕВИБІРКОВІ ОБСТРІЛИ

Найчастіше українські діти гинуть і отримують каліцтво внаслідок не-вибіркових обстрілів цивільних об'єктів.

Масовані обстріли 25 травня м. Балаклея Харківської області призвели до поранення великої кількості цивільних людей серед, яких були діти. Про це повідомляє Максим Хаустов, директор Департаменту охорони здоров'я Харківської ОВА. За його словами, вивезти з Балаклії до Харкова вдалося лише 9-річну дівчинку – вона у тяжкому стані.⁶

3-річний хлопчик Денис з Харківщини отримав поранення 25-го травня під час мінометного обстрілу російськими військами села Студенок.

«Ми побігли в укриття до сусіда. Я пробігла з малою, їй рік і сім, — нормально. Сестра чоловіка зі своїм сином — теж пробігла нормально. Я сина її забрала. Бігла свекруха з сином, з Денисом, який зараз у реанімації перебуває, — і в цей момент поряд з ними лягла міна й розірвалася. Я в цей момент побачила чорний дим і почула крики. Брата поранило, свекруху поранило, дитину поранило. Я їх забрала до льоху, я все, що могла, — першу допомогу надала», — розповідає його мати.

Медичну допомогу маленький Денис отримав за кілька днів після поранення, коли родина приїхала в Дніпро. Операція тривала близько години, каже представниця департаменту охорони здоров'я Дніпропетровської обласної військової адміністрації Наталія Шмалько.

«Дитина у важкому стані. Отримала множинні мінно-вибухові травми майже всього тіла. 25-річна жінка каже, що приїхали без телефонів, без грошей, без карток. У неї ще троє дітей. Як Дениса випишуть із лікарні, поїдуть на Кіровоградщину. Там волонтери знайшли їм будинок», — повідомила посадовця.⁷

7 [джерело](#)

Після російського обстрілу Харкова 26 травня правоохоронці знайшли тіло п'ятимісячної дитини. Її батько загинув, мати у лікарні. Про це повідомив в ефірі національного телемарафону голова облادміністрації **Олег Синегубов**.

«Коли почався обстріл, на вулиці гуляла молода родина: дружина й чоловік, у якого на руках було п'ятимісячне маля. Чоловік помер одразу, жінку в тяжкому стані госпіталізували. Згодом поліцейські знайшли й тіло дитини», — сповістив він⁸.

8 [джерело](#)

29 травня 2022 року російські військові здійснили артилерійський обстріл села Миролjubівка на Херсонщині. Від ворожих обстрілів загинула 9-річна дівчинка й жінка похилого віку. За попередніми даними Херсонської обласної прокуратури, щонайменше троє людей отримали різного ступеня та тяжкості поранення, серед них 7-місячне немовля та 5-річна дівчинка⁹.

9 [джерело](#)

«30 травня російські військові знову обстріляли Київський район Харкова. Під вогнем опинилися дев'ять вулиць». Про це [інформує](#) Харківська обласна прокуратура. Внаслідок обстрілу отримали поранення троє мирних мешканців –16-річний хлопець та двоє чоловіків¹⁰.

10 [джерело](#)

1 червня, в Міжнародний день захисту дітей, російська окупаційна армія здійснила масований обстріл Харкова та області. В наслідок атаки постраждав Київський район обласного центру, а також Ізюмський, Богодухівський і Чугувський райони області. В Іванівці Ізюмського району загинув 12-річний хлопчик¹¹.

11 [джерело](#)

3 червня російська армія знову обстріляла Балаклію, поранені восьмеро людей, серед них 11-річна дитина¹².

12 [джерело](#)

[архів](#)

19 червня в Ізюмському районі Харківської області у водойму, де купалися двоє дітей 13 та 14 років, влучив снаряд, який детонував. Діти отримали осколкові поранення.

21 червня голова Харківської обласної державної адміністрації Олег Синегубов повідомив:

«Під час обстрілу в Безруках, Дергачівської громади, загинула 8-річна дівчинка. Її мати отримала поранення. За весь час повномасштабної війни від рук окупантів на Харківщині загинуло уже 43 дитини. Ще 130 дітей отримали поранення. На жаль, ці цифри зростають. Те, що робить зараз Росія на Харківщині, – це військовий злочин. Окупанти цілком свідомо б'ють по житлових районах, де немає жодних воєнних об'єктів. Це справжній тероризм проти мирного населення»¹³.

13 [джерело](#)

Не менш складною є ситуація на Сході України, де заручниками порушень з боку РФ є діти. Як демонструє статистика, у Донецькій області зафіксовано найбільше постраждалих через повномасштабну війну Росії дітей. На жаль, все частіше з'являються повідомлення про загибель немовлят.

«14 червня до лікувального закладу доставлено 2-місячне немовля, котре отримало тяжкі поранення внаслідок обстрілу військами РФ м. Вугледар Донецької області», – йдеться у повідомленні Офісу Генпрокуратури України¹⁴.

14 [джерело](#)

24 травня через обстріли військами РФ с. Красногорівка Очеретинської ТГ Донецької області отримала тяжке поранення з ампутацією нижньої кінцівки 6-річна дівчинка¹⁵.

15 [джерело](#)

В окупованому Донецьку 24 травня снаряд попав у автомийку, загинув 1 мирний мешканець, 6 поранено, серед них 16-річний підліток¹⁶.

16 [джерело](#)

У місті Гірське 3 червня від обстрілів російською армією загинули мати з дитиною.

13 червня російські військові обстріляли окупований Донецьк із Мокіївки з метою вкотре звинуватити в теракті Збройні сили України. Внаслідок влучання снаряда в місцевий ринок загинули жінка й дитина¹⁷.

17 [джерело](#)

«Шестеро поранених дітей — результат обстрілу Часового Яру 21 червня. Росіяни завдали удару по пляжу на озері Золота Рибка в межах міста. За попередньою інформацією, використали касетні снаряди», – повідомляє Павло Кириєнко, Донецька ОДА¹⁸.

18 [джерело](#)

Внаслідок обстрілів окупантами м. Маріуполь Донецької області загинули троє підлітків 14, 15 і 17 років.¹⁹

19 [джерело](#)

Через обстріл військами РФ Лисичанська загинула шестирічна дитина, повідомив голова Луганської ОВА Сергій Гайдай. *«Лисичанськ рашисти потужно обстрілюють, сьогодні від ворожого вогню загинула шестирічна дитина»,* – написав він у Телеграмі²⁰.

20 [джерело](#)

За даними Гайдая, на території заводу «Азот» у Сєвєродонецьку залишаються близько 500 мирних жителів, з них 40 – це діти, іноді військовим вдається когось евакуювати. Але організованої евакуації з Сєвєродонецька немає.

Також четвертий місяць поспіль російські війська продовжують обстрілювати населені пункти Миколаївщини, які не є воєнною ціллю і де постраждалими є переважно дорослі цивільні та діти. Приміром, за повідомленням офіційного каналу Миколаївського міського голови через ракетні удари по цивільним об'єктам міста постраждали двоє дітей²¹.

21 [джерело](#)

«Вони (російські війська – ред.) виганяють свої самохідні артилерійські установки з укриттів і просто гатять по нашим населеним пунктам, навіть не прицілюючись кудись конкретно. Для них, як я зрозуміла зі слів військових, головне вистрілити і швидко втекти, щоб наші військові не встигли їх засікти»²², – розповіла голова обласної ради Ганна Замазєєва.

22 [джерело](#)

6 червня. *«У порушення Права війни чергових російських артобстрілів зазнали міста Гуляйполе, Оріхів та село Преображенка. Внаслідок російських артилерійських ударів в районі Гуляйполя окупанти завдали вогнепального поранення дитині 2012 р. н.», - повідомляє* Офіційний канал Запорізької обласної військової адміністрації²³.

23 джерело

13 червня через ракетний удар по м. Чортків на Тернопільщині постраждала дівчинка 12 років з Харкова. Її родина з початком повномасштабного вторгнення переїхала на Тернопільщину²⁴.

24 джерело

14 червня від уламків ворожої ракети в м. Золочів Львівської області постраждало немовля.²⁵

25 джерело

16 червня ворожий снаряд влучив у звичайний двір приватного будинку, 14-річний мешканець Інженерне Пологівського району отримав важкі поранення і 17 червня помер²⁶.

26 джерело

23 червня *«з території росії ворог обстріляв Юнаківську громаду з «Градів», 30 прильотів. Використовували заборонену зброю - фосфорні снаряди. Постраждалу дитину госпіталізували до лікарні»* - повідомив глава Сумської області Дмитро Живицький²⁷.

27 джерело

Після аналізу міст й обставин загибелі та каліцтва дітей в Україні стає зрозуміло, що зараз в Україні майже немає безпечних міст, де можна укритися від війни. Тем більше, що окупанти залишили й продовжують залишати небезпечні «подарунки» для українських дітей.

У тимчасово окупованому російськими військами Бердянську Запорізької області місцеві жителі знайшли міну на дитячому майданчику. Вибухонебезпечний предмет знаходився у пісочниці²⁸.

28 джерело

На фотографії, яку зробили жителі Бердянська, чітко видно обриси міни, що виглядає з піску²⁹.

29 джерело

В окупованому Маріуполі 3 червня на пляжі загинули двоє мирних жителів, зокрема дитина. *«Маріуполь. Знов сумні новини. Ми отримали підтвердження від наших джерел з кола окупаційної влади, що дійсно в п'ятницю 3 червня на пляжі «Піщаний» двоє людей загинуло через вибух міни. Один із загиблих - хлопчик 8 років»,* – йдеться у повідомленні в телеграм-каналі радника міського голови міста Маріуполь³⁰ Петра Андрющенко.

30 [джерело](#)

Водночас зазначимо, що в умовах російсько-української війни перевірити інформацію, що надходить з окупованих територій, вкрай складно.

Саме тому, Офіс генерального прокурора окремо фіксує кримінальні правопорушення, скоєні на непідконтрольних територіях проти дітей. Тому цифри, що надаються, не є остаточними, оскільки триває робота з їх уточнення в місцях активних бойових дій, на тимчасово окупованих і звільнених територіях.

ВЕРБУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ДІТЕЙ

Відповідно до статті 8 Римського статуту Міжнародного кримінального суду такі дії можуть бути кваліфіковані як воєнний злочин, а саме:

- набір або вербування дітей віком до п'ятнадцяти років до складу національних збройних сил або використання їх для активної участі у бойових діях (xxvi, b, частина 2 статті 8).

24 травня Служба Безпеки України повідомила про викриття діяльності спецслужб РФ щодо використанні смартфон-ігор для вербування українських дітей³¹.

31 [джерело](#)

Гра передбачає, що через спеціальні додатки учасники мають шукати так звані «коробки» з віртуальними призами, які можна обміняти на електронні гроші. Гравці, в основному це діти, під час проходження маршруту здійснюють фотофіксацію місцевості, об'єктів військової та критичної інфраструктури на території різних населених пунктів. Доступ до адміністрування цього застосунку має підконтрольна спецслужбам РФ ІТ-компанія, зареєстрована в одній з європейських країн, яка розповсюджує інтерактивні платформи. Таким чином, ворог «в темну», тобто без їхнього відома, використовував українських дітей для збору інформації про розташування стратегічно важливих об'єктів.

Завдяки діям СБУ у м. Жовті Води Кіровоградської області було затримано двох підлітків, котрі фотографували блокпости, елеватори й транспортні шляхи.

Частиною воєнного злочину щодо вербування дітей є використання освіти з метою пропаганди війни та створення мотивації добровільно йти на службу до збройних сил РФ.

32 джерело

Як-от, за повідомленням інформаційного агентства «Острів»³², «окупаційна влада «ЛНР» почала мілітаризувати українських дітей окупованих у 2022 році районів Луганської області. Це випливає із «розпорядження» фейкового уряду «республіки» про створення «козацьких кадетських корпусів»».

Зазначається, що «козацькі кадетські корпуси з'являться у звільнених (окупованих – «Острів») Старобільську та Кремінній». Один із них носитиме ім'я радянського воєначальника Василя Маргелова, а інший вирішили назвати ім'ям радянського письменника Михайла Шолохова. Основною метою діяльності цих корпусів є «реалізація загальноосвітніх програм основної загальної та середньої загальної освіти, узгоджених з додатковими загальнорозвиваючими програмами, спрямованими на підготовку учнів до військової чи іншої державної служби»³³.

33 джерело

Ситуацію на Півдні України детальніше висвітлено в [Моніторинговому звіті «"Універсальний солдат" або Освіта як зброя Росії на окупованому півдні України»](#).

ЗГВАЛТУВАННЯ ТА ІНШІ ФОРМИ СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА НАД ДІТЬМИ

Згвалтування та інші форми сексуального насильства над дітьми України, спричинені військовим конфліктом, кваліфікується як воєнні злочини згвалтування, сексуальне рабство, примус до проституції, примусова вагітність, примусова стерилізація та будь-які інші види сексуального насильства, що є серйозними порушеннями Женевських конвенцій 1949 року (*xxii, b, частина 2 статті 8 Римського статуту*).

Також такі дії можуть бути кваліфіковані за пунктом г частини 1 статті 7 Римського статуту Міжнародного кримінального суду, а саме згвалтування, наведення до сексуального рабства, примус до проституції, примусова вагітність, примусова стерилізація чи будь-які інші форми сексуального насильства порівнянної тяжкості.

Тема згвалтування дітей під час російсько-української війни дуже чутлива й набула політичного забарвлення. Однією з причин звільнення 31 травня Людмили Денісової з посади уповноваженого з прав людини було те, що Людмила Денісова ділилися з громадськістю деталями сексуальних злочинів проти дітей, які вчиняють росіяни на території України, без урахування етичних стандартів надання інформації та виправданості і доцільності оприлюднення тих чи інших подробиць³⁴. Незадовго до її звільнення, 25 травня, майже півсотні українських медійниць підписали [відкрите звернення](#) до Уповноваженої Верховної Ради з прав людини Людмили Денісової із закликом змінити риторику в повідомленнях про статеві злочини під час війни, зокрема статеві злочини проти дітей, поширювані на офіційних сторінках соцмереж Омбудсмана.

34 [джерело](#)

У зверненні Денісову закликали не публікувати неперевірені факти,

а також бути обережнішою у висловлюваннях на тему сексуальних злочинів, адже це дуже чутлива тема, трагедія для багатьох родин. Водночас справи щодо сексуального насильства над дітьми були підтверджені під час брифінгів Генерального прокурора Ірини Венедіктової³⁵ та заступниці міністра внутрішніх справ України Катерини Павліченко³⁶.

35 [джерело](#)

36 [джерело](#)

Генпрокурор наголосила, що наразі скоюються дуже багато таких злочинів, зокрема на окупованій території Херсонської області: *«Нам треба пам'ятати, що всередині розслідувань таких злочинів має бути людина, котра постраждала від них... Людина, яка пережила найжахливіший стрес у своєму житті. Тому ми маємо робити все, щоб така людина відчувала себе захищеною. Якщо почуватиметься захищеною – звертатиметься до правоохоронних органів».*

Заступниця міністра внутрішніх справ повідомила, що зараз в Україні працює 3 спеціалізовані поліцейські групи, які опікуються питаннями фіксації, виявлення та документування сексуальних злочинів росіян щодо мирних українців.

«Зокрема, з 18 квітня на Київщині, з 10 травня – на Сумщині, з 31 травня – на Харківщині. І спеціалізовані вони саме тому, що їхня робота спрямована на фіксацію, виявлення і документування саме от таких сексуальних злочинів щодо мирного населення».

Як сказала Катерина Павліченко, підрозділи Нацполіції мають уже підтверджену інформацію про зґвалтування неповнолітніх дівчат, також є задокументовані факти зґвалтування жінок старшого віку.

ВИКРАДЕННЯ ДІТЕЙ

Викрадення дітей залежно від обставин вчинення може бути кваліфіковано за трьома складниками воєнних злочинів за Римським статутом Міжнародного кримінального суду, а саме:

- незаконна депортація чи переміщення чи незаконне позбавлення свободи (*vii, а, частина 2 статті 8*);
- взяття заручників (*viii, а, частина 2 статті 8*);
- депортація чи переміщення населення окупованої території або окремих його частин у межах або за межі цієї території (*viii, b, частина 2 статті 8*).

Від початку повномасштабної війни понад 234 тисячі українських дітей були примусово вивезені до Російської Федерації, на тимчасово окуповані нею території або до Білорусі.

Про це повідомила 1 червня, в Міжнародний день захисту дітей, на брифінгу у Медіацентрі Україна – Укрінформ радниця-уповноважена Президента з прав дитини та дитячої реабілітації Дар'я Герасимчук³⁷. Водночас, станом на 1 червня з 234 тисячі юних українців, котрі перетнули кордон з Росією, верифіковано особи лише 4 795 дітей³⁸.

37 [джерело](#)

38 [джерело](#)

Таким чином, дуже важливими завданнями для збереження українських дітлахів є пошук дітей, моніторинг стану дітей, депортованих до Росії, документування тих злочинів, які скоєно щодо них, повернення дітей.

Особливо бентежить ситуація з вивезенням дітей, що має місце на

територіях, які потрапили під тимчасових контроль РФ.

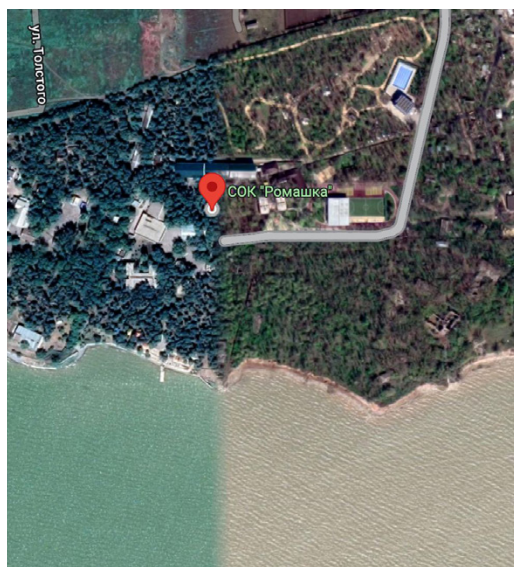
Після того, як Володимир Путін [підписав указ](#) про спрощену видачу громадянства РФ українським дітям-сиротам або тим, хто залишився без батьківського піклування, російськи «опікуни» чи «організації», яким передали викрадених українських дітей, зможуть вимагати для них громадянства РФ.

Про ситуацію в Маріуполі на своїй сторінці в Телеграм-каналі Андрющенко повідомляє³⁹:

«30 травня. Депортація. За минулу добу до фільтраційного табору с. Безим'яне Новоазовського району доставлено 253 людини, зокрема 33 дитини. З с. Безим'яне до м. Таганрог росія депортовано 235 маріупольців, зокрема 28 дітей»⁴⁰.

31 травня. Депортація. За вчора до фільтраційного пункту с. Безим'яне доставлено 320 маріупольців, зокрема 32 дитини. До м. Таганрог з с. Безим'яне депортовано 345 маріупольців, зокрема 37 дітей.

Діти. Окупаційна влада розпочала процес визначення та збирання безпритульних дітей Маріуполя. Попередньо, це діти, котрі втратили чи загубили батьків під час окупації Маріуполя. Зокрема відомо, що близько 15 дітей, яким надали притулок маріупольці за адресою пр. Меотиди 18, російськими військовими було забрано й вивезено у невизначеному напрямку. Наразі ми працюємо над встановленням місця призначення та утримання наших нових сиріт і

загублених дітей. 267 дітей-сиріт із Маріуполя та Волновахи утримуються в Спортивно-оздоровчому комплексі "Ромашка" за адресою: 346845, Ростовська область, Неклиновський район, с Золота Коса, ул. Ломоносова, 20. GPS координати: 47.142491503,

39 Збережено авторську орфографію

40 [джерело](#)

38.624298896

Всього на зараз росіяни тут тримають 540 дітей-сиріт з Донецької області, з яких 267 – з території Волновахи (включно з районом) і Маріуполя (включно з районом). На зараз дітей готують для спрощеної процедури отримання громадянства Росії за внесеними нещодавно змінами до російського законодавства. Найогидніше (якщо таке може бути), що цей процес курує безпосередньо уповноважена по справам дітей при президенті Росії Марія Львова-Белова. Яка власне і була ініціатором “спрощення” надання громадянства дітям-сиротам України. Наші джерела з кола влади окупантів повідомляють, що окупаційна влада отримала наказ звозити дітей-безпритульників з Маріуполя саме в цей табір⁴¹.

41 [джерело](#)

1 червня _ За минулу добу з Маріуполя до фільтраційного пункту в с. Безимяне доставлено 355 людини, зокрема 32 дитини. З с. Безимяне до м. Таганрог (росія) депортовано 324 людини, з них 27 дітей. За останній тиждень спостерігаємо тенденцію збільшення кількості депортованих осіб. Частково це пов'язано з ротацією так званих “державних волонтерів” Молодої Гвардії, частково із зачищенням шляху евакуації до території, контролюваної Україною».

Також під час фіксації кримінальних правопорушень відкриваються злочини, здійснені проти українських дітей в перший місяць війни. Наприклад, стало відомо, що внаслідок обстрілу окупантами 15 березня м. Маріуполь Донецької області отримав поранення 15-річний підліток. Хлопця примусово вивезли на територію так званої ДНР до медичного закладу. Разом з ним забрали його 2-річного брата та 14-річну сестру⁴².

42 [джерело](#)

78 днів перебуває в ув'язненні 16-річний син голови Запорізької районної адміністрації Олега Буряка, якого росіяни викрали ще 8 квітня. Майже 50 днів батькам було невідомо його місцезнаходження. За словами Олега Буряка, його сина тримають як «обмінний фонд» вимагаючи за нього конкретну людину, котра перебуває зараз в Україні⁴³.

43 [джерело](#)

78 днів у полоні

#SaveVlad Buryak

«...Я звертаюсь до європейської спільноти. Я звертаюсь до усього людства. Допоможіть мені, будь ласка. Нехай весь світ знає про те, що росіяни тут в країні викрадають дітей. Допоможіть моїй дитині повернутись додому якомога швидше. Мені потрібна ваша допомога. Якщо багато людей одночасно вимагатимуть звільнити мого сина, мого Влада, то це обов'язково станеться»⁴⁴

(Олег Буряк, тато)

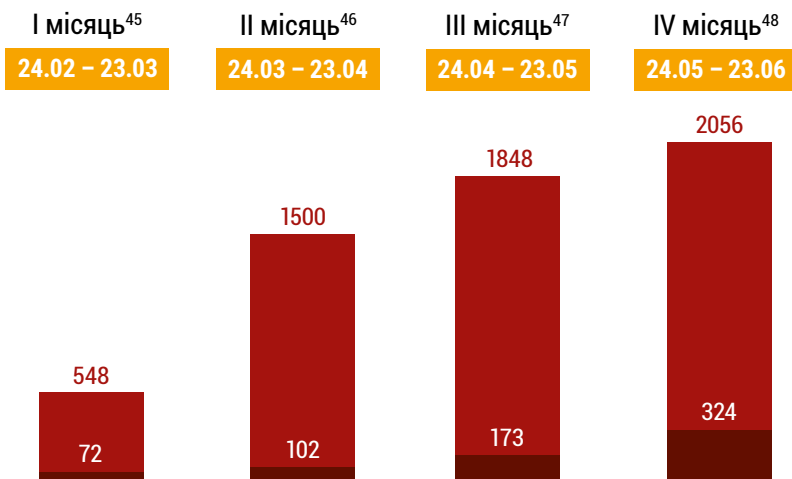
НАПАДИ НА ШКОЛИ, ЛІКАРНІ ТА ЗАХИЩЕНИХ ОСІБ, ЯКІ ПОВ'ЯЗАНІ З НИМИ

Відповідно до Римського статуту Міжнародного кримінального суду напади на школи, лікарні та захищених осіб, пов'язаних з ними, можуть визначати склад таких воєнних злочинів:

- умисне здійснення ударів по будівлях, призначених для цілей релігії, освіти, мистецтва, науки чи благодійності, історичних пам'ятниках, шпиталях (*ix, b, частина 2 статті 8*);
- умисне здійснення ударів по будівлях, медичних закладах і транспортних засобах, а також персоналу, які використовують емблеми, встановлені Женевськими конвенціями (*xiv, b, частина 2 статті 8*);
- умисний напад на цивільні об'єкти (*ii, b, частина 2 статті 8*);
- умисний напад на цивільне населення чи окремих цивільних осіб, котрі не беруть безпосередньої участі у воєнних діях (*i, b, частина 2 статті 8*);
- умисне вбивство (*i, a, частина 2 статті 8*).

Пошкоджено закладів освіти станом на 23.06.2022 року

45 [джерело](#)

46 [джерело](#)

47 [джерело](#)

48 [джерело](#)

● закладів освіти пошкоджено внаслідок щоденних бомбардувань й обстрілів українських міст і сіл збройними силами РФ

● з них зруйновано вщент

За четвертий місяць війни кількість пошкоджених і зруйнованих закладів освіти збільшилась на 208 освітніх установ. Таким чином, з початку повномасштабної агресії з боку РФ проти України з 14 873 навчальних закладів освіти пошкоджено біля 14 %.

Напади й загрози нападів на освітні установи спричиняють небезпечну ситуацію щодо реалізації права на освіту українських учнів. Освіта перестає бути доступною, навчальні заклади не можуть більше функціонувати, працівники освіти й учні

не приходять туди, побоюючись за власну безпеку.

Донецчина

31 травня внаслідок ракетного удару з боку російських окупантів по Слов'янську руйнувань зазнали школа й щонайменше вісім житлових багатоповерхових будинків⁴⁹.

49 джерело

Чотири багатоповерхівки й дитячий садок пошкодили російські окупанти 7 червня у Кураховому на Донеччині. [відео](#)

8 червня Бахмутську школу, де до війни навчалися 400 дітей, зруйновано вщент⁵⁰.

50 джерело

Луганщина

9 червня російські окупанти скинули авіабомбу на школу в селі Гірське поблизу Сєвєродонецька. «Школа в селі Гірське. Влучання російської авіабомби. Школа майже дощенту зруйнована. Ніяких військових об'єктів, ніяких військових тут не було. Просто знищили школу тому, що це школа», – розповідає журналіст Бутусов⁵¹.

51 джерело

Запоріжжя

У День захисту дітей громада Комишувахи, Запоріжжя, втратила школу зі сторічною історією, яку за кілька годин війська РФ перетворили на руїни⁵².

52 джерело

7 червня обстріляли в селище Степногірськ (Василівський район Запорізької області) дитячий садочок – ракета поцілила у двір, осколками вибило близько ста вікон⁵³.

53 джерело

16 червня російські обстріли потрошили унікальний заклад для дітей з порушеннями слуху. Кам'янська школа-інтернат навчала й реабілітувала дітей з особливими освітніми потребами. Окрім шкільних класів у закладі функціонували групи для дітей дошкільного віку з порушеннями слуху й складними вадами розвитку (з ЗПР різного виду). Діти, котрі навчалися в Кам'янській школі-інтернаті, не були спроможні навчатися в загальноосвітніх закладах (школах, дитячих садках) через відсутність у цих закладах спеціалістів – сурдопедагогів, логопедів, вчителів-дефектологів – та необхідних спеціальних умов. Історія закладу розпочалась у 1962 році. Це була перша і єдина на той час школа санаторного типу в Запорізькій області. З 1991 року школу-інтернат реорганізували у спеціальний навчальний заклад для

слабочуючих та пізнооглухлих дітей. - [відео](#)

У Мелітополі окупанти продовжують знищувати систему освіти. Після об'єднання університетів і коледжів навчально-виховний комплекс №16, де навчається 1,5 тис. учнів, вирішили ліквідувати. *«Хочу повідомити, що сьогодні до нашої школи завітали представники “ нової влади ” і повідомили, що вже не існує такого навчального закладу, як НВК № 16 і що треба забирати особисті речі вчителям!»*⁵⁴, – повідомила на сторінці у Фейсбук директор навчального закладу Наталія Савченко.

54 [джерело](#)

Херсонщина

На Херсонщині у Нововоронцовці загарбники тричі обстріляли дитячий будинок сімейного типу. *«По дитячому будинку сімейного типу в Нововоронцовці гатили цілеспрямовано. Тричі. Таке відчуття, що точно знали куди і хтось наводив. Бо всі дома поруч цілі. Там жило 22 дитини, але встигли виїхати»*, – написав волонтер Володимир Багненко⁵⁵. - [відео](#)

55 [джерело](#)

Харківщина

Від російського ракетного удару по школі на вулиці Академіка Павлова у Харкові частина школи зруйнована, згоріла бібліотека. Жодних військових об'єктів поруч зі школою немає, це житловий мікрорайон Салтівки. У навчальному закладі була кімната-музей поета Сергія Есеніна, серед іншого тут викладають російську мову та літературу⁵⁶.

56 [джерело](#)

У ніч проти 6 червня російські війська обстріляли місто Лозову Харківської області. «Внаслідок обстрілів пошкоджено дві школи, три дитячі садки, значну частину багатоповерхових будинків, а також гуртожитки, де проживали не лише мешканці Лозівської громади, а й переселенці. Обійшлося без людських втрат», – наголосив Лозівський міський голова Сергій Зеленський⁵⁷.

57 [джерело](#)

У селищі Рогань на Харківщині 9 червня зафіксовані сліди російських воєнних злочинів. Зокрема, на територію дитячого садка впала ракета від РСЗВ «Смерч»⁵⁸.

58 [джерело](#)

Сумщина

16 червня зруйнована сільська школа Краснопільської громади - [відео](#)

Дніпропетровщина

Російські окупанти обстрілюють Криворізький район уздовж всієї лінії зіткнення з усіх видів РСЗВ, ствольної артилерії та мінометів. Пошкоджено десятки будинків, один ліцей і два дитячі садки. Одна жінка загинула. Поранено чотирьох жінок і чоловіка, повідомив 16 червня на брифінгу голова військової адміністрації Олександр Вілкул. – [відео](#)

Вночі 10 червня окупанти обстріляли з артилерії населені пункти Українка та Велика Костромка Криворізького району. Внаслідок обстрілів отримала поранення 41-річна жінка. Пошкоджено школу, дитсадок⁵⁹.

59 [джерело](#)

Тернопільщина

Ракетні обстріли 13 червня пошкодили й навчальні заклади у Чорткові. Це одна зі шкіл міста, дошкільний навчальний заклад й один із корпусів спортивної школи.

На окупованих територіях освітні заклади використовуються для пропаганди нетерпимості та ізоляції, підтримки конфлікту між певними громадами, для обмеження культурної різноманітності, для позбавлення людей академічних свобод і права на свободу асоціацій.

Показовий урок російської мови у школі № 53 м. Маріуполь з завезеним вчителем, подарунком від губернатора Санкт-Петербурга у вигляді підручників та прописів з російської мови, роздача «Азбуки Донбасса» й «Маша та ведмідь». Усе спрямовано на викорінення української культури й насадження російської

60 [джерело](#)

пропаганди.⁶⁰

В окупованому Маріуполі відбувається зміна освітніх стандартів на російські. До шкіл завезено близько 10 тис. примірників підручників – прописи, російська мова, російське читання чи література. [відео](#)

До загальноосвітньої школи №4 у Маріуполі окупанти завезли п'ять тисяч російськомовних підручників для початкової та середньої школи з мови, літератури, історії та природи рідного краю.

Як повідомляє радник мера Маріуполя Петро Андрющенко, знищення української самоідентифікації дітей відбувається за підтримки «державних волонтерів». Ці ж «волонтери» вивезли зі школи усі україномовні підручники, що зберігалися у бібліотеці, а також розумні дошки. «Денацифіковане майно» окупанти направили до Донецька⁶¹.

61 джерело

«Таке намальовала окупантська св...та на школі. На школі, де точно є діти загиблих від російських бомб. Де є досі діти, чії батьки загинули в лавах ЗСУ при Обороні Маріуполя. Тепер вони будуть бачити, як російський солдат взяв їх в заручники, вбивши їх батька» - 4 [світлини й текст зі Телеграм-каналу](#).

Навчальні заклади використовуються для військових цілей, наприклад, окупанти використовують школи Запорізької області як опорні пункти⁶²

62 джерело

ВІДМОВА У ДОСТУПІ ДО ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ

Відповідно до статті 8 Римського статуту Міжнародного кримінального суду такі дії військовослужбовців росії можуть бути кваліфіковані як воєнний злочин, а саме:

- умисне вчинення діянь, що наражають цивільне населення на голод, як засобу ведення війни шляхом позбавлення людей предметів, необхідних для виживання, зокрема зумисне створення перешкод для надання допомоги, як це передбачено Женевськими конвенціями (xxv, b, частина 2 статті 8).

Через чотири місяця окупації залишається складною ситуація з «зеленими» коридорами для мешканців Херсонщини. Найгірше те, що зеленими коридорами не дозволяють вивезти навіть дітей. Про це розповів глава Херсонської ОВА Геннадій Лагута⁶³. Він підкреслив, що влада України робила все можливе для того, щоб вивезти бодай дітей, але й цього окупанти не дозволили.

63 [джерело](#)

Особливо гострою була потреба вивезення підопічних, котрі перебувають в інтернатах. Очільник ОВА зауважив, що в інтернаті в Олешках перебувають діти, які потребують особливого догляду. А все тому, що підопічні цього навчального закладу мають інвалідність. Він додав, що спроби вивезти дітей з херсонського, новокаховського й каховського інтернатів теж не увінчалися успіхом. Геннадій Лагута не знає достеменно, чи не вивезли їх примусово, наприклад, до Криму.

Особливо тяжка ситуація з можливістю виїхати в селищах Херсонської області. Анатолій Фоменко з Великої Олександрівки був вимушений з матір'ю і трирічним сином перепливати річку Інгулець і пройти пішки 25 км., щоб втекти з окупації. Їхню історію розповіли у виданні [«Грати»](#).

Поталанило виїхати з Маріуполя 9-річному Єгору, чий щоденник шокував увесь світ. Малий писав про загибель знайомих і поранення рідних. Загалом він разом із родиною провів у знищеному місті понад три місяці - [відео](#)

Станом на 23 червня найбільш «гарячими» щодо гуманітарного доступу є райони Луганщини. Нажаль, у місцях бойових дій залишається велика кількість людей, зокрема діти. Військові РФ унеможливають виїзд мешканців Луганщини до безпечніших міст України, водночас прагнуть вивезти людей із Сєвєродонецька Луганської області вглиб окупованої території – до міста Сватове.

Заяви про відкриття гуманітарних коридорів із Сєвєродонецька росіяни в односторонньому порядку почали поширювати з 14 червня.

Натомість у британській розвідці такий механізм дій Росії вважають маніпулюванням простором бою та нав'язуванням примусового переміщення населення. Також у Міністерстві оборони Великої Британії переконані: *«Якщо мирні жителі не пристануть на пропозицію окупантів залишити місто їхнім гуманітарним коридором, росіяни, очевидно, можуть заявити, що не бачать різниці між людьми й військовими цілями в цьому районі».*

